

ECRI Glossary / Fjalori i ECRI-t

19 February 2021
19 shkurt 2021

This glossary is a living document, as the matters falling under ECRI's mandate and the associated terminology evolve. This glossary contains a compilation of terms described in ECRI's General Policy Recommendations (GPRs) and/or their Explanatory Memorandums (EM). Other descriptions have been taken from the 2011 publication of the Council of Europe's Commissioner for Human Rights' (CommDH) "Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe". A small number of terms have been included for the first time in this glossary or taken from other sources that are indicated in brackets. ECRI will continue to develop its terminology, where appropriate in parallel to its work on the revision or drawing-up of GPRs.

Ky fjalor është një dokument bashkëkohor, pasi çështjet e përfshirja janë nën mandatin e ECRI-t dhe terminologjia përkatëse evoluon. Fjalori përmban një përmbledhje të termave të përshkruar në Rekomandimet e Politikave të Përgjithshme të ECRI-t (RPP-të) dhe/ose në Memorandumet e tyre Shpjeguese (MSH). Përshkrime të tjera janë marrë nga botimi i vitit 2011 i Komisionerit të Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut (KDNJ) "Diskriminimi në bazë të orientimit seksual dhe të identitetit gjinor në Evropë". Një numër i vogël termash janë përfshirë për herë të parë në këtë fjalor ose janë marrë nga burime të tjera që tregohen në kllapa. ECRI do të vazhdojë ta zhvillojë terminologjinë, sipas rastit, paralelisht me punën e tij për rishikimin ose hartimin e RPP-ve.

achieving equality encompasses both: equal access to and exercise of rights by people experiencing discrimination and intolerance, and improvement of their individual and collective situation in various fields. These fields include, inter alia, education, employment, housing and health; political representation, power and influence on decisions; recognition, status and standing; and relationships of care, respect and solidarity with other groups and institutions; (§ 18 of the EM to GPR 2)

adjudicatory bodies include any bodies that have adjudicatory competences placed outside the court system, such as equality bodies with a decision-making function; (§ 73 of the EM to GPR 2)

advocacy in connection with denigration, hatred or vilification shall mean the explicit, intentional and active support for such conduct and attitudes with respect to a particular group of persons; (§ 7 of the EM to GPR 15)

alienation shall mean the withdrawal of a person from the society in which he or she lives and of his or her commitment to its values; (§ 7 of the EM to GPR 15)

Antigypsyism is a specific form of racism, an ideology founded on racial superiority, a form of dehumanisation and institutional racism nurtured by historical discrimination, which is expressed, among others, by violence, hate speech, exploitation, stigmatisation and the most blatant kind of discrimination; (§ 15 of the preamble to GPR 13)

arritja e barazisë përfshin si: aksesin, ashtu edhe ushtrimin në mënyrë të barabartë të të drejtave nga njerëzit që përjetojnë diskriminim dhe intolerancë, si dhe përmirësimin e situatës së tyre individuale dhe kolektive në fusha të ndryshme. Fushat përfshijnë, ndër të tjera, arsimin, punësimin, strehimin dhe shëndetin; përfaqësimin politik, pushtetin dhe ndikimin në vendime; njohjen, statusin dhe qëndrimin; e marrëdhëniet e kujdesit, respektin dhe solidaritetin me grupet dhe institucionet e tjera; (§ 18 i MSH-së në RPP 2)

organet e gjykimit përfshijnë çdo organ i vendosur jashtë sistemit gjyqësor që ka kompetenca gjyqësore, siç janë organet e barazisë me funksion vendimmarrës; (§ 73 i MSH-së në RPP 2)

advokimi lidhur me denigrimin, urrejtjen ose përgojimin nënkupton mbështetjen e shprehur, të qëllimshme dhe aktive për sjellje dhe qëndrime të tilla lidhur me një grup të caktuar personash; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

Veçimi (tjetërsimi) nënkupton tërheqjen e personit nga shoqëria ku ai ose ajo jeton dhe e përkushtimit të tij ose të saj ndaj vlerave të saj; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

anti-egjiptianizmi është një formë specifike e racizmit, një ideologji e themeluar në superioritetin racor, një formë dehumanizimi dhe racizmi institucional i ushqyer nga diskriminimi historik, i cili shprehet, ndërmjet të tjerash, nëpërmjet dhunës, fjalimeve të urrejtjes, shfrytëzimit, stigmatizimit dhe formave më të egra të diskriminimit; (§ 15 në hyrje të RPP 13)

antisemitism see [ECRI's Opinion](#) (2020) on the [IHRA Working Definition of Antisemitism](#) (2016). Also: GPR 15 (2015) referred to it as meaning prejudice against, hatred of, or discrimination against Jews as an ethnic or religious group; (§ 7 of the EM to GPR 15)

Black persons shall mean persons that identify themselves as Black, often in the sense of belonging to a/the Black community. The term Black is often used by the persons/communities concerned as a political identity symbol in the fight for their rights;

condonation shall mean the excusing, forgiving or overlooking of a particular conduct; (§ 7 of the EM to GPR 15)

crimes against humanity shall mean any of the acts listed in Article 7 of the Rome Statute of the International Criminal Court when committed as part of a widespread or systematic attack directed against any civilian population, with knowledge of the attack; (§ 7 of the EM to GPR 15)

decision-making function of equality bodies encompasses the function to take decisions on complaints. Among these equality bodies, two models can be distinguished: the first group of equality bodies can issue binding decisions and some of them can also impose sanctions. The second group of equality bodies issues recommendations [... that are not binding and do not impose sanctions; (§ 10 of GPR 2 and § 84 of the EM to GPR 2)

antisemitizmi shih [Opinionin e ECRI-t](#) (2020) për [Përkufizimin e Dakordësuar të IHRA për Antisemitizmin](#) (2016). Gjithashtu: RPP 15 (2015) iu referua atij si paragjykim, urrejtje ose diskriminim ndaj hebrenjve si një grup etnik ose fetar; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

personat me ngjyrë nënkuptojnë personat që e identifikojnë veten me ngjyrë, shpesh në kuptimin e përkatësisë në një komunitet të zi/në komunitetin e zi. Termi "me ngjyrë" përdoret shpesh nga personat/komunitetet në fjalë si simbol i identitetit politik në luftën për të drejtat e tyre;

legjitimim nënkupton tolerimin, faljen ose anashkalimin e sjelljeve të caktuara; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

krime kundër njerëzimit nënkupton çdo akt të renditur në nenin 7 të Statutit të Romës të Gjykatës Penale Ndërkombëtare që kryhen në kuadrin e një sulmi të gjerë ose sistematik ndaj popullatës civile, duke pasur njohuri për sulmin; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

funkcioni vendimmarrës i organeve të barazisë përfshin funksionin e marrjes së vendimeve për ankesat. Midis këtyre organeve të barazisë, mund të dallohen dy modele: grupi i parë i organeve të barazisë mund të nxjerrë vendime të detyrueshme dhe disa prej tyre gjithashtu mund të vendosin sanksione. Grupi i dytë i organeve të barazisë nxjerrin rekomandime që nuk janë detyruese dhe nuk imponojnë sanksione; (§ 10 i RPP 2 dhe § 84 i MSH-së në RPP 2)

denigration shall mean the attack on the capacity, character or reputation of one or more persons in connection with their membership of a particular group of persons; (§ 7 of the EM to GPR 15)

differential treatment is wide and includes any distinction, exclusion, restriction, preference or omission, be it past, present or potential; (§ 12 of the EM to GPR 7)

direct racial discrimination shall mean any differential treatment based on a ground such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin, which has no objective and reasonable justification. Differential treatment has no objective and reasonable justification if it does not pursue a legitimate aim or if there is not a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised; (§ 1 of GPR 7)

discrimination shall mean any differential treatment based on a ground such as "race", colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin, as well as descent, belief, sex, gender, gender identity, sexual orientation or other personal characteristics or status, which has no objective and reasonable justification; (§ 7 of the EM to GPR 15)

discrimination by association occurs when a person is discriminated against on the basis of his or her association or contacts with one or more persons designated by one of the enumerated grounds. This would be the case, for example, of the refusal to employ a person because s/he is married to a person belonging to a certain ethnic group; (§ 16 of the EM to GPR 7)

denigrim nënkupton sulmin ndaj kapacitetit, personalitetit ose reputacionit të një ose më shumë personave në lidhje me anëtarësimin e tyre në një grup të caktuar personash; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

trajtim i ndryshëm është i gjerë dhe përfshin çdo dallim, përjashtim, kufizim, preferencë ose lënie mënjanë, në të kaluarën, të tashmen ose potencialisht të mundshme; (§ 12 e MSH-së në RPP 7)

diskriminimi racial i drejtëpërdrejtë nënkupton çdo trajtim të ndryshëm të bazuar në shkaqe si: raca, ngjyra, gjuha, besimi fetar, shtetësia, ose origjina etnike ose kombëtare, të cilat nuk kanë një përligjje të arsyeshme dhe objektive. Trajtimi i ndryshëm nuk ka përligjje të arsyeshme dhe objektive nëse nuk ndjek një qëllim të ligjshëm ose nëse nuk ka një marrëdhënie proporcionale të arsyeshme midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit të njohur për t'u realizuar; (§ 1 i RPP 7)

diskriminim nënkupton çdo trajtim të ndryshëm mbi bazën e shkaqeve si "raca", ngjyra, gjuha, feja, kombëtare ose përkatësia kombëtare ose etnike, si edhe prejardhja prindërore, besimi, seksi, gjinia, identiteti gjinor, orientimi seksual apo karakteristika të tjera ose statusi, që nuk ka justifikim objektiv dhe të arsyeshëm; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

diskriminimi nga përkatësia shoqërore ndodh kur një person diskriminohet mbi bazën e rrethit shoqëror të tij/saj ose kontaktimit me një ose disa nga personat e caktuar nga një nga shkaqet e renditura. Ky do të ishte rasti, për shembull, i refuzimit për të punësuar një person sepse ajo ose ai është e/i martuar me një person që i përket një grupi të caktuar etnik; (§ 16 e MSH-së në RPP 7)

effectiveness of equality bodies means that the equality body implements its functions and competences in a way and to a scale and standard that make a significant impact on the achievement of equality and the elimination of discrimination and intolerance; (§ 16 of the EM to GPR 2)

equality body is an independent body, established by constitutional provision or legislation by parliament, with the mandate to combat racism and intolerance (§ 1 of GPR 2). It can cover a **single discrimination ground** or **multiple discrimination grounds** and be **stand-alone** or form an equal part of **multi-mandate institutions** that include a human rights or Ombudsperson mandate; (§§ 6 and 7 of GPR 2)

equality mandate covers the promotion and achievement of equality, prevention and elimination of discrimination and intolerance, including structural discrimination and **hate** speech, and promotion of diversity and of good relations between persons belonging to all the different groups in society; (§ 4 of GPR 2)

expression is understood in the Recommendation to cover speech and publications in any form, including through the use of electronic media, as well as their dissemination and storage. Hate speech can take the form of written or spoken words, or other forms such as pictures, signs, symbols, paintings, music, plays or videos. It also embraces the use of particular conduct, such as gestures, to communicate an idea, message or opinion; (§ 11 of the EM to GPR 15)

efektiviteti i organeve të barazisë nënkupton që organi i barazisë zbaton funksionet dhe kompetencat e tij në një mënyrë, në një shkallë dhe standard që e bëjnë një ndikim të rëndësishëm në arritjen e barazisë dhe eliminimin e diskriminimit dhe intolerancës. (§ 16 e MSH-së në RPP 2)

organi i barazisë është një organ i pavarur, i themeluar me dispozitë kushtetuese ose me ligj nga parlamenti, me mandat për të luftuar racizmin dhe intolerancën (§ 1 i RPP 2). Ai mund të mbulojë një **bazë të vetme diskriminimi** ose **baza të shumta diskriminimi**, si dhe të jetë i **pavarur** ose të formojnë një pjesë të barabartë të **institucioneve me shumë mandate** që përfshijnë një mandat të drejtave të njeriut ose të Avokatit të Popullit; (§§ 6 dhe 7 i RPP 2)

mandati i barazisë mbulon promovimin dhe arritjen e barazisë, parandalimin dhe eliminimin e diskriminimit dhe intolerancës, përfshirë diskriminimin strukturor dhe **gjuhën** e urrejtjes, dhe promovimin e diversitetit dhe të marrëdhënieve të mira midis personave që i përkasin të gjitha grupeve të ndryshme në shoqëri; (§ 4a i RPP 2)

shprehja në këtë Rekomandim përfshin fjalët dhe publikimet në çfarëdo formë, përfshirë edhe përmes medias elektronike, si edhe përhapjen dhe ruajtjen e tyre. Gjuha e urrejtjes mund të marrë formën e fjalëve të shkruara ose të shqiptuara, ose forma të tjera si foto, imazhe, shenja, simbole, piktura, muzikë, pjesë teatrale ose video. Gjithashtu, përfshin përdorimin e një sjelljeje të caktuar - siç janë gjestet - për të komunikuar një ide, mesazh ose mendim; (§ 11 i MSH-së në RPP 15)

gender shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men; (§ 7 of the EM to GPR 15)

gender identity shall mean each person's deeply felt internal and individual experience of gender, which may or may not correspond with the sex assigned at birth, including the personal sense of the body (which may involve, if freely chosen, modifications of bodily appearance or function by medical, surgical or other means) and other expressions of gender, including dress, speech and mannerism; (§ 7 of the EM to GPR 15)

gender marker is a gendered designator on, for example, an identity document (passports). The most obvious gender markers are designations such as male/female or Mr/Mrs/Ms/Miss. They can also be professional titles or personal pronouns, or coded numbers, such as social security numbers and tax numbers which may use certain combinations for men and for women (for example, even/uneven numbers). Gender markers are often embedded in ID cards or personal certificates such as passports, birth certificates, school diplomas, and employers' reference letters; (Commissioner for Human Rights (CommDH) 2011: Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe)

applying a **gender perspective** involves analysing whether the needs, situation and experiences of both women and men have been equally taken into account and addressed in plans and activities; (§ 23 of the EM to GPR 2)

gjinia nënkupton rolet, sjelljet, aktivitetet dhe atributet që shoqëria krijon dhe i cilëson të përshtatshme për gratë dhe burrat (§ 7 i MSH-së në GPR 15)

identiteti gjinor nënkupton e përvojën e brendshme dhe individuale të gjinisë që çdo person ndjen së brendshmi, që mund të mos korrespondojë me gjininë e përcaktuar në lindje, përfshirë ndjesinë personale të trupit (që mund të përfshijë, nëse zgjidhet lirisht, ndryshimin e pamjes ose funksionit trupor me mënyra mjekësore, kirurgjikale, ose të tjera) si dhe forma të tjera të shprehjes së gjinisë, përfshirë veshjen, të folurit dhe mënyrën e veçantë të sjelljes (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

shënuesi gjinor është përcaktimi gjinor, për shembull, në një dokument identiteti (pasaportë). Shënuesit më të dukshëm të gjinisë janë emërtime të tilla si mashkull/femër ose Zotëri/Zonjë/Zonjushë. Ato mund të jenë edhe tituj profesionalë ose përemra personale, ose numra të koduar si numrat e sigurimeve shoqërore dhe numrat e taksave, të cilët mund të përdorin kombinime të caktuara për burrat dhe për gratë (për shembull, numra çift/tek). Shënuesit gjinorë shpesh futen në kartat e identitetit ose certifikatat personale si pasaportat, certifikatat e lindjes, diplomat e shkollës dhe letrat referuese të punëdhënësve; (Komisioneri për të Drejtat e Njeriut (KDNJ) 2011: Diskriminimi në bazë të orientimit seksual dhe identitetit gjinor në Evropë)

zbatimi i **perspektivës gjinore** përfshin analizimin nëse nevojat, situata dhe përvojat e grave dhe burrave janë marrë parasysh në mënyrë të barabartë dhe janë adresuar në planet dhe aktivitete; (§ 23 i MSH-së në RPP 2)

gender reassignment treatment refers to different medical and non-medical treatments which some transgender persons may wish to undergo. However, such treatments may also often be required for the legal recognition of one's preferred gender, including hormonal treatment, sex or gender reassignment surgery (such as facial surgery, chest/breast surgery, different kinds of genital surgery and hysterectomy), sterilisation (leading to infertility). Some of these treatments are considered and experienced as invasive for the body integrity of the persons; (CommDH 2011, op. cit.)

genocide shall mean any of the acts listed in Article 6 of the Rome Statute of the International Criminal Court committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnic, racial or religious group; (§ 7 of the EM to GPR 15)

glorification shall mean the celebrating or praising of someone for having done something; (§ 7 of the EM to GPR 15)

groups of concern to ECRI: it is suggested that identification of such categories "will depend according to national circumstances, and may include for example immigrant groups, national minorities and/or other vulnerable groups". ECRI's annual reports have listed under the category of "vulnerable groups" Roma, migrants, Muslims, refugees and asylum seekers, members of Black and Jewish communities, as well as other religious minorities; (§ 12 of the EM to GPR 14)

harassment consists of conduct related to one of the enumerated grounds which has the purpose or the effect of violating the dignity of a person and of creating an

trajtimi i ndryshimit të gjinisë i referohet trajtimeve të ndryshme mjekësore dhe jo mjekësore, të cilave disa persona transgjitorë mund të dëshirojnë t'i nënshtrohen. Megjithatë, këto trajtime shpesh mund të kërkohen edhe për njohjen ligjore të gjinisë së preferuar të dikujt, duke përfshirë trajtimin hormonal, operacionin e ndryshimit të seksit ose gjinisë (si kirurgjia e fytyrës, operacioni në gjoks/gji, lloje të ndryshme të kirurgjisë gjenitale dhe histerektomia), sterilizimi (që çon në infertilitet). Disa nga këto trajtime konsiderohen dhe përjetojnë si invazive për integritetin trupor të personave; (KDNJ 2011, op. cit.)

gjenocid nënkupton cilindo nga aktet e renditura në nenin 6 të Statutit të Romës të Gjykatës Ndërkombëtare Penale e kryera me qëllimin për të shkatërruar plotësisht apo pjesërisht një grup kombëtar, etnik, racial ose fetar; (§ 7 i MSH-së në RPP 15)

lartësim nënkupton përkujtimin ose lavdërimin e dikujt që ka bërë diçka; (§ 7 i MSH në RPP 15)

grupet me interes për ECRI-n: sugjerohet që identifikimi i këtyre kategorive "do të varet nga rrethanat kombëtare dhe mund të përfshijë, për shembull, grupet e emigrantëve, pakicat kombëtare dhe/ose grupet e cenueshme". Raportet vjetore të ECRI-t kanë përfshirë në kategorinë e "grupeve të cenueshme" romët, emigrantët, myslimanët, refugjatët dhe azilkërkuesit, anëtarët e komuniteteve të personave me ngjyrë dhe hebrenjtë, si dhe pakica të tjera fetare; (§ 12 e MSH në RPP 14)

ngacmimi konsiston në sjellje të lidhura me një nga shkaqet e renditura, të cilat kanë për qëllim ose sjellin si pasojë dhunimin e dinjitetit të një personi dhe krijimin e një

intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment; (§ 35 of the EM to GPR No. 7)

hate crime should be understood as any criminal offence motivated by hate or prejudice on grounds such as "race", colour, language, religion, citizenship, national or ethnic origin, sexual orientation, gender identity or sex characteristics whether real or presumed. For further information about the notion of hate crime, see <http://hatecrime.osce.org/what-hate-crime>;

hate crime towards LGBT persons refers to criminal acts with a bias motive. Hate crimes include intimidation, threats, property damage, assault, murder or any other criminal offence where the victim, premises or target of the offence are selected because of their real or perceived connection, attachment, affiliation, support or membership of an LGBT group. There should be a reasonable suspicion that the motive of the perpetrator is the sexual orientation or gender identity of the victim; (CommDH 2011, op. cit.)

hate-motivated incident are incidents, acts or manifestations of intolerance committed with a bias motive that may not reach the threshold of hate crimes, due to insufficient proof in a court of law for the criminal offence or bias motivation, or because the act itself may not have been a criminal offence under national legislation; (CommDH 2011, op. cit.; see also "racist incident")

hate speech is the advocacy, promotion or incitement, in any form, of the denigration, hatred or vilification of a person or group of persons, as well as any harassment, insult, negative stereotyping, stigmatization or

mjedisi kërcënues, armiqësor, degradues, poshtërues ose ofendues; (§ 35 i EM në RPP nr. 7)

krimi i urrejtjes duhet të kuptohet si çdo vepër penale e motivuar nga urrejtja ose paragjykimi në baza si "raca", ngjyra, gjuha, feja, shtetësia, origjina kombëtare ose etnike, orientimi seksual, identiteti gjinor ose karakteristikat seksuale, qofshin reale apo të supozuara. Për më shumë informacion rreth nocionit të krimit të urrejtjes, shihni <http://hatecrime.osce.org/what-hate-crime>;

krimi i urrejtjes ndaj personave LGBT i referohet veprave penale me motiv paragjykimin. Krimet e urrejtjes përfshijnë kanosjen, kërcënimin, dëmtimin e pronës, sulmin, vrasjen ose çdo vepër tjetër penale ku viktimat, lokalet ose objektivi i veprës janë zgjedhur për shkak të lidhjes së tyre reale ose të perceptuar, lidhjes, përkatësisë, mbështetjes ose anëtarësimin në një grup LGBT. Duhet të ketë dyshim të arsyeshëm se motivi i autorit është orientimi seksual ose identiteti gjinor i viktimës; (KDNj 2011, op. cit.)

Incidentet e motivuara nga urrejtja janë incidente, akte ose manifestime të intolerancës të kryera me motiv paragjykimin që mund të mos arrijë pragun e krimeve të urrejtjes, për shkak të provave të pamjaftueshme në gjykatë për veprën penale ose motivimin e paragjykimit, ose sepse vetë akti mund të mos ketë qenë vepër penale sipas legjislacionit kombëtar; (KDNJ 2011, op. cit.; shih gjithashtu "incidentin racist")

gjuha e urrejtjes është avokimi, promovimi ose nxitjen në çdo formë, e denigrimit, urrejtjes ose përgojimit të një personi ose grupi personash, si dhe çdo ngacmim, fyerje, stereotipizim negativ, stigmatizim

threat in respect of such a person or group of persons and the justification of all the preceding types of expression, on the ground of "race", colour, descent, national or ethnic origin, age, disability, language, religion or belief, sex, gender, gender identity, sexual orientation and other personal characteristics or status; it may take the form of the public denial, trivialisation, justification or condonation of crimes of genocide, crimes against humanity or war crimes which have been found by courts to have occurred, and of the glorification of persons convicted for having committed such crimes; (§§ 5 to 6 of the Preamble to GPR. 15)

hatred shall mean a state of mind characterised as intense and irrational emotions of opprobrium, enmity and detestation towards the target group; (§ 7 of the EM to GPR 15)

heteronormativity can be defined as the institutions, structures of understanding and practical orientations that make heterosexuality seem coherent, natural and privileged. It involves the assumption that everyone is heterosexual, and that heterosexuality is the ideal and superior to homosexuality or bisexuality. Heteronormativity also includes the privileging of normative expressions of gender – what is required or imposed on individuals in order for them to be perceived or accepted as “a real man” or “a real woman” as the only available categories; (CommDH 2011, op. cit.)

Holocaust denial shall mean the act of denying, questioning or admitting doubts, in whole or in part, with the respect to the historical fact of the genocide of Jews during the Second World War; (§ 7 of the EM to GPR 15)

ose kërcënim i një personi ose personave të tillë dhe çdo justifikim të të gjitha këtyre formave të shprehjes - në bazë të "racës", ngjyrës, gjuhës, fesë ose besimit, kombësisë ose prejardhjes kombëtare apo etnike, si dhe prejardhjen prindërore, moshën, aftësinë e kufizuar, seksin, gjininë, identitetin gjinor dhe orientimin seksual, si dhe karakteristika apo statuse të tjera personale. Ai mund të marrë formën e mohimit publik, banalizimit, justifikimit apo legjitimitit të krimeve të gjenocidit, krimeve kundër njerëzimit ose krimeve të luftës të konstatuara nga gjykatat, si edhe lartësimi i personave të dënuar për kryerjen e krimeve të tilla; (§§ 5 deri në 6 në Hyrje të RPP 15)

urrejtje nënkupton gjendjen mendore të karakterizuar nga emocione të forta dhe joracionale mllëfi, armiqësie dhe përçmimi ndaj grupit të shënjestruar; (§ 7 i MSH në RPP 15)

heteronormativiteti mund të përkufizohet si institucionet, strukturat e të kuptuarit dhe orientimet praktike që e bëjnë heteroseksualitetin të duket koherent, i natyrshëm dhe i privilegjuar. Ai përfshin supozimin se të gjithë janë heteroseksualë dhe se heteroseksualiteti është ideali dhe superior ndaj homoseksualitetit ose biseksualitetit. Heteronormativiteti përfshin edhe privilegjimin e shprehjeve normative të gjinisë – çfarë kërkohet ose u imponohet individëve në mënyrë që ata të perceptohen ose të pranohen si "burrë i vërtetë" ose "grua e vërtetë" si kategoritë e vetme të disponueshme; (KDJ 2011, op. cit.)

mohimi i Holokaustit nënkupton mohimin, vënien në pikëpyetje ose pranimin e dyshimeve, pjesërisht apo plotësisht, lidhur me faktin historik të gjenocidit ndaj hebrenjve gjatë Luftës II Botërore; (§ 7 i MSH në RPP 15)

homophobia shall mean prejudice against, hatred towards, or fear of homosexuality or of people who are identified or perceived as being bisexual, gay, lesbian or transgender; (§ 7 of the EM to GPR 15)

hostility shall mean a manifestation of hatred beyond a mere state of mind; (§ 7 of the EM to GPR 15)

incitement shall mean statements about groups of persons that create an imminent risk of discrimination, hostility or violence against persons belonging to them; (§ 7 of the EM to GPR 15)

inclusion is an approach that values diversity and aims to afford equal rights and opportunities to everyone by creating conditions which enable the full and active participation of every member of society; (Information document for 6th cycle)

independence of equality bodies means that they should have both de jure and de facto independence, be separate legal entities placed outside the executive and legislature, and have the necessary competences, powers and resources to make a real impact. They should function without any interference from the State, political parties or other actors and should not be given any instructions by them; they should be fully independent at institutional and operational level; (§§ 2 and 22 of GPR 2)

indirect racial discrimination shall mean cases where an apparently neutral factor such as a provision, criterion or practice cannot be as easily complied with by, or disadvantages, persons belonging to a group designated by a ground such as

homofobi nënkupton paragjykimet, urrejtjen ose frikën nga homoseksualiteti ose nga njerëzit që identifikohen apo perceptohen si biseksualë, homoseksualë, lesbikë apo transgjinatorë; (§ 7 i MSH në RPP 15)

armiqësi nënkupton manifestimin e urrejtjes përtej thjesht një gjendjeje mendore; (§ 7 i MSH në RPP 15)

nxitje nënkupton deklaratat për grupe personash të cilat krijojnë rrezik të menjëhershëm diskriminimi, armiqësie ose dhune ndaj personave të grupit/grupeve; (§ 7 i MSH në RPP 15)

gjithëpërfshirja është një qasje që vlerëson diversitetin dhe synon t'i ofrojë të drejta dhe mundësi të barabarta të gjithëve duke krijuar kushte që mundësojnë pjesëmarrjen e plotë dhe aktive të çdo anëtari të shoqërisë; (Dokumenti informativ për ciklin e 6-të)

pavarësia e organeve të barazisë nënkupton se ato duhet të kenë pavarësi de jure (mbi bazën e ligjit) dhe de facto (faktike), duhet të jenë persona juridikë të veçantë jashtë ekzekutivit dhe legjislativit, dhe të kenë kompetencat, fuqinë dhe burimet e nevojshme për të pasur një ndikim real. Ato duhet të funksionojnë pa asnjë ndërhyrje nga shteti, partitë politike ose aktorë të tjerë, dhe nuk duhet t'u jepen udhëzime prej tyre; ato duhet të jenë plotësisht të pavarura në nivelin institucional dhe operacional; (§§ 2 dhe 22 i RPP 2)

diskriminim racial i tërthortë janë rastet kur një rrethanë neutrale në dukje si një kusht, kriter ose praktikë nuk mund të përmbushet lehtësisht, ose disavantazhet për personat të cilët i përkasin një grupi të caktuar nga shkaqet e tillat si : raca, ngjyra,

race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin, unless this factor has an objective and reasonable justification. This latter would be the case if it pursues a legitimate aim and if there is a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised; (§ 1 of GPR 7)

integration is a two-way process with society, governments and local authorities facilitating, supporting and promoting the integration efforts of individuals; (Information document for 6th cycle)

intersectional discrimination refers to a situation where several grounds interact with each other at the same time in such a way that they become inseparable, and their combination creates a new ground; (§ 1 of the EM to GPR 14)

intersex people are persons who are born with chromosomal or hormonal levels or genital characteristics which do not correspond to the given standard of "male" or "female" categories as for sexual or reproductive anatomy. This word has replaced the term "hermaphrodite", which was extensively used by medical practitioners during the 18th and 19th centuries. Intersexuality may take different forms and cover a wide range of conditions; (CommDH 2011, op.cit.)

irregularly present migrants should be understood as individuals – women, men and children - present in a member State that is not their country of origin, who do not, or no longer, fulfil the conditions under national law for entry or stay in that member State; (abstract to GPR 16)

gjuha, besimi fetar, shtetësia ose origjina etnike ose kombëtare, përveç rasteve kur këto rrethana kanë një përligjje të arsyeshme dhe objektive. Ky do të ishte rasti kur ndiqet një qëllim i ligjshëm dhe nëse do të kishte një marrëdhënie proporcionale të arsyeshme midis mjeteve të përdorura dhe qëllimit të njohur për t'u arritur; (§ 1 i RPP 7)

integrimi është proces i dyanshëm me shoqërinë, qeveritë dhe autoritetet vendore që lehtësojnë, mbështesin dhe promovojnë përpjekjet integruese të individëve; (Dokumenti informativ për ciklin e 6-të)

diskriminimi i kombinuar ka të bëjë me një situatë ku disa shkaqe ndërveprojnë me njëra-tjetrën në të njëjtën kohë në mënyrë të tillë sa që ato bëhen të pandashme dhe kombinimi i tyre krijon një shkak të ri për diskriminimin (§ 1 i MSH në RPP 14)

personat interseks janë persona që lindin me nivele kromozomike ose hormonale ose karakteristika gjenitale që nuk korrespondojnë me standardin e përcaktuar të kategorive "mashkull" ose "femër" si për anatominë seksuale ose riprodhuese. Kjo fjalë e ka zëvendësuar termin "hermafrodit", i cili u përdor gjerësisht nga mjekët gjatë shekujve 18 dhe 19. Interseksualiteti mund të marrë forma të ndryshme dhe të mbulojë një gamë të gjerë gjendjes; (KDNJ 2011, op. cit.)

migrantët e pranishëm në mënyrë të parregullt duhet të kuptohen si individë - gra, burra dhe fëmijë - të pranishëm në një shtet anëtar që nuk është vendi i tyre i origjinës, të cilët nuk i përmbushin ose nuk i plotësojnë më kushtet sipas ligjit kombëtar për hyrje ose qëndrim në atë shtet anëtar; (abstrakt nga RPP 16)

islamophobia shall mean prejudice against, hatred towards, or fear of the religion of Islam or Muslims; (§ 7 of the EM to GPR 15)¹

LGBT people or **LGBT persons** is an umbrella term used to encompass lesbian, gay, bisexual, and transgender persons. It is a heterogeneous group that is often bundled together under the LGBT heading in social and political arenas. Sometimes LGBT is extended to include intersex and queer persons (LGBTIQ); (CommDH 2011, op.cit.)

LGBTI-phobia shall mean prejudice against, hatred towards, or fear of people who are identified or perceived as being lesbian, gay, bisexual, transgender or intersex;

marginalisation shall mean making a group of persons feel or be isolated or unimportant and thereby limiting their participation in society; (§ 7 of the EM to GPR 15)

media literacy shall mean the knowledge, skills and attitude required to engage with all forms of media, including, in particular, an understanding of its role and functions in democratic societies and the ability both to critically evaluate media content and to engage with media for the purpose of self-expression and democratic participation; (§ 7 of the EM to GPR 15)

islamofobi nënkupton paragjykimet, urrejtjen ose frikën nga feja e Islamit apo nga myslimanët; (§ 7 i MSH në RPP 15)²

individët LGBT ose **personat LGBT** janë terma “ombrellë” që përdoren për të përfshirë personat lezbike, homoseksualë, biseksualë dhe transgjnorë. Është një grup heterogjen që shpesh bashkohet së bashku nën titullin LGBT në arenat sociale dhe politike. Ndonjëherë LGBT zgjerohet për të përfshirë personat interseks dhe personat që nuk duan të pranojnë dualizmin gjinor (mashkull/femër) (kuiër) (LGBTIQ); (KDNJ 2011, op. cit.)

fobia ndaj LGBTI nënkupton paragjykimin, urrejtjen ose frikën ndaj njerëzve që identifikohen ose perceptohen si lezbikë, gej, biseksualë, transgjnorë ose interseks;

margjinalizim nënkupton të bësh një grup personash të ndihet ose të jetë i izoluar ose të parëndësishëm duke kufizuar rrjedhimisht pjesëmarrjen e tyre në shoqëri; (§ 7 i MSH në RPP 15)

edukimi mediatik nënkupton njohuritë, aftësitë dhe qëndrimin e duhur për t'u marrë me të gjitha format e medias, sidomos të kuptuarit i rolit dhe funksioneve të saj në shoqëritë demokratike si dhe aftësinë jo vetëm për të pasur vlerësim kritik për përmbajtjen mediatike, por edhe për t'u angazhuar me median për qëllime të shprehjes personale dhe pjesëmarrjes demokratike; (§ 7 i MSH në RPP 15)

¹ECRI is currently revising its General Policy Recommendation No. 5 on Combating intolerance and discrimination against Muslims.

²ECRI po rishikon aktualisht Rekomandimin e tij nr. 5 të Politikës së Përgjithshme për luftën kundër intolerancës dhe diskriminimit kundër myslimanëve.

multiple discrimination refers to discrimination suffered on two or more enumerated grounds, for example, on the grounds of religion and gender as experienced by a Muslim woman; (§ 1 of the EM to GPR 14)

negative stereotyping shall mean the application to a member or members of a group of persons of a generalised belief about the characteristics of those belonging to that group that involves viewing all of them in a poor light regardless of the particular characteristics of the member or members specifically concerned; (§ 7 of the EM to GPR 15)

people of African descent shall mean all people identifying themselves as being of African descent

Police those exercising (or having by law) the power to use force in order to maintain law and order in society, normally including prevention and detection of crime. This Recommendation applies regardless of how such police are organised; whether centralised or locally oriented, whether structured in a civilian or military manner, whether labelled as services or forces, or whether they are accountable to the state, to international, regional or local authorities or to a wider public. This includes secret security and intelligence services and bordercontrol officials. It also includes private companies exercising police powers as defined above; (§ 22 of the EM to GPR 11)

positive action includes temporary and proportionate measures or strategies to counter the effects of past discrimination, to eliminate existing discrimination and to promote equality of opportunity.

diskriminimi i shumëfishtë i referohet diskriminimit të pësuar mbi dy ose më shumë baza të numëruara, për shembull, në bazë të fesë dhe gjinisë siç është përjetuar nga një grua myslimane; (§ 1 i MSH në RPP 14)

stereotipizim negativ nënkupton një opinion të përgjithshëm sikur një pjesëtar ose pjesëtarët e një grupi personash kanë karakteristika të caktuara, duke i vlerësuar me negativitet, pavarësisht karakteristikave të veçanta të pjesëtarit ose pjesëtarëve në fjalë; (§ 7 i MSH në RPP 15)

njerëz me prejardhje afrikane nënkuptojnë të gjithë njerëzit që e identifikojnë veten me origjinë afrikane

Policia janë ata që ushtrojnë (ose kanë me ligj) pushtetin për të përdorur forcën për të ruajtur ligjin dhe rendin në shoqëri, normalisht duke përfshirë parandalimin dhe zbulimin e krimit. Ky Rekomandim zbatohet pavarësisht se si janë organizuar këto kontrole; qofshin të centralizuara ose të orientuara në nivel lokal, qofshin të strukturuara në mënyrë civile ose ushtarake, qofshin të etiketuara si shërbime ose forca, ose nëse ato janë përgjegjëse para shtetit, autoriteteve ndërkombëtare, rajonale apo vendore ose ndaj një publiku më të gjerë. Këtu përfshihen shërbimet sekrete të sigurisë dhe inteligjencës dhe zyrtarët e kontrollit kufitar. Këtu përfshin gjithashtu kompanitë private që ushtrojnë kompetenca policore siç përkufizohet më sipër; (§ 22 i MSH në RPP 11)

Masa pozitive nënkupton masa ose strategji të përkohshme dhe proporcionale për të kundërshtuar efektet e diskriminimit të kaluar, për të eliminuar diskriminimin ekzistues dhe për të promovuar barazinë e

Paragraph 7(a) sets out a recommendation for member States to enact legislation permitting employers to adopt special temporary positive action measures. Examples of positive action by member States include the development of programmes that build employability skills, such as apprenticeships and traineeships for vulnerable groups; the provision of adult education in areas where such groups live including vocational training and qualifications for higher-skilled sectors; targeted scholarships and research fellowships for higher education; free access to language and literacy training; ensuring equal access to new technologies, or training programmes (with provision for child care) targeted at women from vulnerable groups; (§ 7 of the EM to GPR 14)

promoting diversity means supporting a valuing of diversity and its added value in society and organisations. It includes making reasonable adjustments to take account of the practical implications of diversity; (§ 21 of the EM to GPR 2)

promoting good relations between different groups in society entails fostering mutual respect, understanding and integration while continuing to combat discrimination and intolerance; (§ 21 of the EM to GPR 2)

promotion and prevention function of equality bodies encompasses the promotion of equality and prevention of discrimination. It should include the competences to promote and achieve equality, prevent and eliminate discrimination and intolerance, and promote diversity and good relations between the different groups in society; (§§ 10 and 13 of GPR 2)

mundësive. Paragrafi 7(a) parashikon një rekomandim për shtetet anëtare për të miratuar ligje që u lejojnë punëdhënësve të marrin masa të posaçme dhe të përkohshme pozitive. Shembuj të masave pozitive nga shtetet anëtare përfshijnë zhvillimin e programeve që ndërtojnë aftësitë për të gjetur punë, të tilla si stazhet dhe trajnimet për grupet e cenuara; ofrimin e arsimit për të rriturit në zona ku jetojnë grupe të tilla, duke përfshirë trajnimin profesional dhe kualifikimet për sektorë me aftësi të larta; bursa dhe programe kërkimi të synuara për arsimin e lartë; pjesëmarrje pa pagesë në kurse gjuhe dhe leximi; sigurimin e aksesit të barabartë në teknologjitë e reja, ose në programet e trajnimit (me ofrimin e kujdesit për fëmijët) të synuara për gratë nga grupet e cenuara (§ 7 i MSH në RPP 14)

promovimi i diversitetit nënkupton mbështetjen e një vlerësimi të diversitetit dhe vlerës së tij të shtuar në shoqëri dhe organizata. Ai përfshin kryerjen e rregullimeve të arsyeshme për të marrë parasysh implikimet praktike të diversitetit; (§ 21 i MSH në RPP 2)

promovimi i marrëdhënieve të mira midis grupeve të ndryshme në shoqëri përfshin nxitjen e respektit, mirëkuptimit dhe integritet reciprok, ndërsa vazhdon të luftojë diskriminimin dhe intolerancën; (§ 21 i MSH në RPP 2)

funksioni i promovimit dhe parandalimit të organeve të barazisë përfshin promovimin e barazisë dhe parandalimin e diskriminimit. Ai duhet të përfshijë kompetencat për promovimin dhe arritjen e barazisë, parandalimin dhe eliminimin e diskriminimit dhe intolerancës dhe promovimin e diversitetit dhe marrëdhënieve të mira mes grupeve të ndryshme në shoqëri; (§§ 10 dhe 13 të RPP 2)

Queer is a term laden with various meanings and a long history, but currently often denotes persons who do not wish to be identified with reference to traditional notions of gender and sexual orientation and eschew heterosexual, heteronormative and gender-binary categorisations. It is also a theory, which offers a critical perspective into heteronormativity; (CommDH 2011, op. cit.)

“race”: Since all human beings belong to the same species, ECRI rejects theories based on the existence of different “races”. However, ECRI uses this term in order to ensure that those persons who are generally and erroneously perceived as belonging to “another race” are not excluded from the protection provided for by the legislation; (footnote No. 1 of GPR 7)

racial profiling shall mean the use by the police, with no objective and reasonable justification, of grounds such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin in control, surveillance or investigation activities; (§ 1 of GPR 11)

racism shall mean the belief that a ground such as “race”, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin justifies contempt for a person or a group of persons, or the notion of superiority of a person or a group of persons; (§ 1 of GPR 7)

racist incidents consist of any incident which is perceived to be racist by the victim or any other person; (§ 62 of the EM to GPR 11)

racist offences-ordinary offences (such as murder, assault and battery, arson or

queer është term i ngarkuar me kuptime të ndryshme dhe me histori të gjatë, por aktualisht tregon persona që nuk dëshirojnë të identifikohen në lidhje me nocionet tradicionale të gjinisë dhe orientimit seksual dhe dëshirojnë të shmangin kategorizimet heteroseksuale, heteronormative dhe mbi binarëëgjinorë. Gjithashtu, është një teori, e cila ofron një perspektivë kritike ndaj heteronormativitetit; (KDNJ 2011, op. cit.)

"raca": Derisa të gjitha qeniet njerëzore i përkasin species së njëjtë, ECRI përjashton teoritë e bazuara në "racat" e ndryshme. Megjithatë në këtë rekomandim ECRI e përdor këtë term për të siguruar ata persona të cilët përgjithësisht dhe gabimisht perceptojnë se i përkasin një race tjetër, që nuk janë të përjashtuar nga mbrojtja e parashikuar nga legjislacioni; (shënimi fundor nr. 1 i RPP 7)

profili racor nënkupton përdorimin nga policia, pa justifikim objektiv ose të arsyeshëm, të shkaqeve si: raca, ngjyra, gjuha, feja, kombësia, origjina kombëtare ose etnike në kontrollin, survejimit ose veprimtarinë e hetimit; (§ 1 i RPP 11)

racizëm do të thotë besimi se shkaqe si "raca", ngjyra, gjuha, besimi fetar, shtetësia, ose origjina etnike ose kombëtare, justifikon përbuzjen për një person ose një grup personash, ose nocionin e superioritetit të një personi ose një grupi personash; (§ 1 i RPP 7)

incidentet raciste përbëhen nga incidente që mendohet se janë raciste nga viktimat ose çdo person tjetër; (§ 62 i MSH në RPP 11)

veprat raciste - veprat e zakonshme (si për shembull vrasjet, sulmet, vëniet e

insult) committed with a racist motivation (racially motivated offences), and other offences in which the racist element is inherent to the offence (such as incitement to racial hatred or participation in a racist organisation); (§ 63 of the EM to GPR 11)

radicalisation shall mean the process whereby someone adopts extreme political, religious or social values which are inconsistent with those of a democratic society; (§ 7 of the EM to GPR 15)

Roma shall mean not only Roma but also Sinti, Kali, Ashkali, "Egyptians", Manouche and kindred population groups in Europe, together with Travellers; (§ 7 of the EM to GPR 15)

Segregation is the act by which a (natural or legal) person separates other persons on the basis of one of the enumerated grounds without an objective and reasonable justification, in conformity with the proposed definition of discrimination. As a result, the voluntary act of separating oneself from other persons on the basis of one of the enumerated grounds does not constitute segregation; (§ 16 of the EM to GPR 7)

sex shall mean a person's biological status; (§ 7 of the EM to GPR 15)

sex characteristics, the chromosomal, gonadal and anatomical features of a person, which include primary characteristics such as reproductive organs and genitalia and/or in chromosomal structures and hormones; and secondary characteristics such as muscle mass, hair distribution, breasts and/or structure"; (CommDH 2015, Human rights and intersex people, with reference to Maltese legislation)

qëllimshme të zjarrit dhe fyerjet) të kryera me një motivacion racist (vepra të motivuara nga shkaqe raciste), dhe vepra të tjera në të cilat elementi racist është i lidhur me veprën (si për shembull provokim për urrejtje racore ose pjesëmarrje në një organizatë raciste); (§ 63 i MSH në RPP 11)

radikalizim nënkupton procesin gjatë të cilit dikush brendëson vlera ekstreme politike, fetare ose sociale të cilat bien në kundërshtim me vlerat e një shoqërie demokratike; (§ 7 i MSH në RPP 15)

romë nënkupton jo vetëm romët, por edhe sintit, kalitë, ashkalitë, "egjiptianët", manushët dhe popullata të ngjashme në Evropë, bashkë me nomadët; (§ 7 i MSH në RPP 15)

izolimi është akti me të cilin një person (fizik ose juridik), veçon persona të tjerë mbi bazën e një prej shkaqeve të renditura, pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, në përputhje me përkufizimin e sugjeruar të diskriminimit. Për pasojë, vetë akti i vullnetshëm i veçimit nga personat e tjerë mbi bazën e një prej shkaqeve të renditura nuk përbën izolim; (§ 16 e MSH në RPP 7)

seks nënkupton statusin biologjik të personit; (§ 7 i MSH në RPP 15)

karakteristikat seksuale karakteristikat kromozomale, gonadale dhe anatomike të një personi, të cilat përfshijnë karakteristika primare si organet riprodhuese dhe organet gjenitale dhe/ose në strukturat dhe hormonet kromozomale; dhe karakteristikat dytësore si masa e muskujve, shpërndarja e flokëve, gjoksi dhe/ose struktura"; (KDNJ 2015, Të drejtat e njeriut dhe njerëzit interseks, duke iu referuar legjislacionit maltez)

sexual orientation shall mean each person's capacity for profound emotional, affectional and sexual attraction to, and intimate and sexual relations with, individuals of a different gender or the same gender or more than one gender; (§ 7 of the EM to GPR 15)

sport means all forms of physical activity which, through casual or organised participation, aim at expressing or improving physical fitness and mental well-being, forming social relationships or obtaining results in competition at all levels; (§ 2 of the EM to GPR 12)

Status shall mean a person's legal or factual situation, covering not only having a particular marital, migrant or professional status but also factors such as birth outside marriage, disability, financial position, health, imprisonment, membership of a trade union or other body and place of residence; (§ 7 of the EM to GPR 15)

stigmatisation shall mean the labelling of a group of persons in a negative way; (§ 7 of the EM to GPR 15)

strategic litigation consists of identifying and carefully selecting cases for litigation in order to clarify, promote and protect the rights of a whole group of people who are in a similar situation, and ensuring widespread publicity for such cases and dissemination of their results including through the media; (§ 80 of the EM to GPR 2)

structural discrimination refers to rules, norms, routines, patterns of attitudes and

orientimi seksual nënkupton kapacitetin e kujtdo për tërheqje të thellë emocionale, simpatie dhe seksuale ndaj të tjerëve si dhe marrëdhëniet intime dhe seksuale me individë të një gjinie tjetër apo të së njëjtës gjini apo të më shumë se një gjinie¹; (§ 7 i MSH në RPP 15)

sporti është të gjitha format e aktiviteteve fizike të cilat nëpërmjet pjesëmarrjes së rastësishme ose të organizuar, kanë për qëllim të shprehinose të përmirësojnë formën fizike ose mirëqenien mendore, çojnë në formimin e marrëdhënieve shoqërore ose në arritjen e rezultateve në konkurset në të gjitha nivelet; (§ 2 i MSH në RPP 12)

status nënkupton situatën ligjore ose faktike të një personi, që përfshin jo vetëm statusin martesor, migrant ose profesional, por edhe faktorë si: lindja jashtë martese, aftësia e kufizuar, pozita financiare, shëndeti, burgosja, anëtarësimi në sindikata ose organe të tjera dhe vendbanimi; (§ 7 i MSH në RPP 15)

stigmatizim nënkupton etiketimin e një grupi personash në një mënyrë negative; (§ 7 i MSH në RPP 15)

çëshje gjyqësore strategjike konsiston në identifikimin dhe zgjedhjen me kujdes të çështjeve gjyqësore në mënyrë që të sqarojnë, promovojnë dhe mbrojnë të drejtat e një grupi të tërë njerëzish që janë në një situatë të ngjashme, dhe sigurimin e një publiciteti të gjerë për raste të tilla, dhe shpërndarjen e rezultateve të tyre duke përfshirë përmes mediave; (§ 80 e MSH në RPP 2)

diskriminimi strukturor i referohet rregullave, normave, rutinave, modeleve të

behaviour in institutions and other societal structures that, consciously or unconsciously, present obstacles to groups or individuals in accessing the same rights and opportunities as others and that contribute to less favourable outcomes for them than for the majority of the population; (§ 20 of the EM to GPR 2)

support and litigation function of equality bodies consists in providing support to people exposed to discrimination and intolerance and in pursuing litigation on their behalf; (§ 10 of GPR 2)

Transgender persons include persons who have a gender identity which is different from the gender assigned to them at birth and those people who wish to portray their gender identity in a different way from the gender assigned at birth. It includes those people who feel they have to, prefer to, or choose to, whether by clothing, accessories, mannerisms, speech patterns, cosmetics or body modification, present themselves differently from the expectations of the gender role assigned to them at birth. This includes, among many others, persons who do not identify with the labels "male" or "female", transsexuals, transvestites and cross-dressers. A transgender man is a person who was assigned "female" at birth but has a gender identity which is "male" or within a masculine gender identity spectrum. A transgender woman is a person who was assigned "male" at birth but has a gender identity which is female or within a feminine gender identity spectrum. Analogous labels for sexual orientation of transgender people are used according to their gender identity rather than the gender assigned to them at birth. A heterosexual transgender man, for example, is a transgender man who is attracted to

qëndrimeve dhe sjelljeve në institucione dhe struktura të tjera shoqërore që, me vetëdije ose pa vetëdije, paraqesin pengesa për grupe ose individë në qasjen e të drejtave dhe mundësive të njëjta me të tjerët dhe që kontribuojnë në rezultate më pak të favorshme për ta sesa për shumicën e popullsisë; (§ 20 e MSH në RPP 2)

funkcioni mbështetës dhe gjyqësor i organeve të barazisë konsiston në ofrimin e mbështetjes për njerëzit e ekspozuar ndaj diskriminimit dhe intolerancës dhe në ndjekjen e proceseve gjyqësore në emër të tyre; (§ 10 i RPP 2)

personat transgjnorë janë persona me identitet gjinor të ndryshëm nga gjinia që u është dhënë në lindje dhe persona që dëshirojnë ta portretizojnë identitetin e tyre gjinor në mënyrë të ndryshme nga gjinia që u është caktuar në lindje. Në të përfshihen ata njerëz që mendojnë se duhet, preferojnë ose zgjedhin, qoftë nga veshjet, aksesoret, sjelljet, modelet e të folurit, kozmetika ose modifikimet e trupit, të paraqiten ndryshe nga ajo çka pritet nga roli i tyre gjinor që u është caktuar në lindje. Këtu përfshihen, ndër shumë të tjera, persona që nuk identifikohen me etiketat "mashkull" apo "femër", transeksualë, transvestitë dhe kryqëzues. Një burrë transgjnor është një person të cilit i është caktuar gjinia "femër" në lindje, por i cili ka identitetin gjinor të një "mashkulli" ose gjendet brenda spektri të identitetit gjinor mashkullor. Një grua transgjnore është një person së cilës i është caktuar gjinia "mashkull" në lindje, por ka identitetin të një femre ose gjendet brenda spektri të identitetit gjinor femëror. Etiketat analoge për orientimin seksual të personave transgjnorë përdoren sipas identitetit të tyre gjinor dhe jo sipas gjinisë që u është caktuar në lindje. Një burrë transgjnor heteroseksual, për shembull, është një burrë transgjnor që tërhiqet nga

female partners. A lesbian transgender woman is attracted to female partners. The word transgenderism refers to the fact of possessing a transgender identity or expression; (CommDH 2011, op.cit.)

transphobia shall mean prejudice against, hatred towards, or fear of transsexuality and transsexual or transgender people, based on the expression of their internal gender identity; (§ 7 of the EM to GPR 15)

trivialisation shall mean making something seem unimportant or insignificant; (§ 7 of the EM to GPR 15)

vilification shall mean the abusive criticism of one or more persons in connection with their membership of a particular group of persons; (§ 7 of the EM to GPR 15)

violence shall mean the use of physical force or power against another person, or against a group or community, which either results in, or has a high likelihood of resulting in, injury, death, psychological harm, maldevelopment or deprivation; (§ 7 of the EM to GPR 15)

vulnerable groups shall mean those groups who are particularly the object of hate speech, which will vary according to national circumstances but are likely to include asylum seekers and refugees, other immigrants and migrants, Black and Jewish communities, Muslims, Roma/Gypsies, as well as other religious, historical, ethnic and linguistic minorities and LGBT persons; in particular it shall include children and young persons belonging to such groups; (§ 7 of the EM to GPR 15)

partneret femra. Një grua lezbike transgjimore tërhiqet nga partneret femra. Fjala transgjimorizëm i referohet faktit të zotërimit të një identiteti ose shprehjeje transgjimore; (KDNJ 2011, op. cit.)

transfobi nënkupton paragjykimet, urrejtjen ose frikën nga transeksualiteti ose personat transeksualë apo transgjimorë, bazuar në shprehjen e identitetit të brendshëm gjinor të tyre; (§ 7 i MSH në RPP 15)

banalizim nënkupton të bësh diçka që të duket e parëndësishme ose e papërfillshme; (§ 7 i MSH në RPP 15)

fyerje nënkupton kritikën abuzive ndaj një ose shumë personave lidhur me anëtarësinë e tyre në një grup të caktuar personash; (§ 7 i MSH në RPP 15)

dhuna nënkupton përdorimin e forcës fizike apo pushtetit ndaj një personi, grupi personash apo komuniteti, që rezulton apo ka shumë gjasa të rezultojë në dëmtim, vdekje, dëmtim psikologjik, keqzhvillim apo privim; (§ 7 i MSH në RPP 15)

grupet të cënueshme nënkuptojnë ato grupe që janë veçanërisht objekt i gjuhës së urrejtjes, që ndryshojnë sipas rrethanave kombëtare por që zakonisht janë azilkërkuesit dhe refugjatët, emigrantët dhe migrantët e tjerë, komuniteti i personave me ngjyrë dhe hebrenjve, myslimanët, romët/egjyptianët, pakica të tjera fetare, historike, etnike dhe gjuhësore, si edhe personat LGBT; në veçanti, përfshijnë fëmijët dhe të rinjtë që u përkasin grupeve të tilla; (§ 7 i MSH në RPP 15)

war crimes shall mean any of the acts listed in Article 8 of the Rome Statute of the International Criminal Court; (§ 7 of the EM to GPR 15)

xenophobia shall mean prejudice against, hatred towards, or fear of people from other countries or cultures; (§ 7 of the EM to GPR 15)

krimet e luftës nënkuptojnë cilindo akt të renditur në nenin 8 të Statutit të Romës të Gjykatës Ndërkombëtare Penale; (§ 7 i MSH në RPP 15)

ksenofobi nënkupton paragjykimet, urrejtjen ose frikën nga personat e vendeve ose kulturave të tjera; (§ 7 i MSH në RPP 15)

This glossary was translated with the financial support of the action “Promotion of diversity and Equality in Albania”, in the framework of the European Union and the council of Europe joint programme “Horizontal Facility for the Western Balkans and Turkey 2019-2022”. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of either party.

Translation co-funded
by the European Union

